

AMOS

PERSONEN AMOS

- ▶ Hverken profet eller prest, men bonde (1:1, 7:14-15).
- ▶ Ikke introdusert som "sønn av" noen, kanskje ikke fra en viktig familie.
- ▶ Tekoa: En liten landsby ca 1 mil sør for Betlehem og 18 km fra Jerusalem.
- ▶ Fra Juda, men sendt til Israel.

NÅR?

- ▶ Ussia: 792-740 f.Kr (2 Kg 15:2) - regjerte i 52 år
- ▶ Jeroboam II: 793-753 f.Kr, (2 Kg 14:23-29) - regjerte i 41 år
 - ▶ vant tilbake tidligere områder
 - ▶ økonomisk og politisk gullalder
 - ▶ de føler seg trygge og tror at Gud er med dem
- ▶ Amos: Trolig mot slutten av Jeroboams tid, ca. 765-753.
- ▶ Både jordskjelv (1:1, 2:13, 8:8, 9:5) og solformørkelse (8:9) i 763 f.Kr.

TIDSLINJE

- ▶ 931: Landet delt i Israel og Juda
-
- ▶ 805: Assyria slår Syria, Assyria svekkes
- ▶ 793: Jeroboam II blir konge, tjener på at Syria er slått
- ▶ 765-753: Amos
- ▶ 753: Jeroboam II dør
- ▶ 745: Assyria begynner å bli sterkere
- ▶ 734-732: Assyria tar mesteparten av Israel og noen av folket i eksil (2 Kong 15,29)
- ▶ 722: Assyria tar hele Israel og gjør ende på det for godt

STRUKTUR

1:1-2	Introduksjon
1:3 - 2:5	Dom over nabofolkene
2:6-16	Dom over Israel
3:1 - 5:17	3 ord ("Hør dette ordet...")
5:18 - 6:14	2 ve-rop
7:1 - 9:10	5 visjoner
9:11-15	Gjenoppbyggelse

THE DIVIDED KINGDOM ISRAEL AND JUDAH

1:3-5: DAMASKUS

- ▶ Synden: "Tresket Gilead med jerntagger".
 - ▶ brukt treskeutstyr på mennesker?
 - ▶ De hadde tilintetgjort Joahas' tropper (814-798, 2 Kong 13:7)
- ▶ Dommen:
 - ▶ 'ild': ofte symbol for Guds dom. Billedlig ild eller krig som endte med at byer ble brent.
 - ▶ Hasael: Konge av Syria 842-796 f.Kr. (2 Kong 8:7-15)
 - ▶ Ben-Hadad: Hasaels sønn (2 Kg 13:24), konge 796-775 f.Kr.
 - ▶ Kir: Kanskje i nærheten av Elam (Jes 22:6), sørøst Mesopotamia. Ifølge 9:7 arameernes opphavsland.
- ▶ Budskap: Damaskus skal bli erobret og syrerne skal bli sendt tilbake der de kom fra pga sin brutalitet.
- ▶ Oppfyllelse: Assyrerne bortførte dem til Kir i 732 f.Kr. (2 Kg 16:9).

DOMSGRUNNLAGET

- ▶ Damaskus: tresket Gilead med jerntagger
- ▶ Gaza: drev alle i eksil og overga dem til Edom
- ▶ Tyros: overga til Edom alle som de drev i eksil, husket ikke på brødrepakten
- ▶ Edom: jaget brødrene sine med sverd, viste ingen barmhjertighet, holdt alltid fast på sin harme
- ▶ Ammon: skar opp gravide i Gilead og utvidet grensene sine
- ▶ Moab: brente Edom-kongens knokler til kalk
- ▶ *De dømmes på grunnlag av loven Gud la ned i alle menneskers hjerter*

HISTORISKE OPPFYLLELSER

- ▶ Filisterne: Assyria tok Gaza i 734, Asjdod i 711, Asjkalon og Ekron i 701.
- ▶ Tyrus: Assyria tok fastlandsdelen i 701, igjen i 663. Babylonerne ødela den i 573, Hellas tok hele i 332.
- ▶ Edom: Tatt av Assyria i 711 og 701
- ▶ Ammon: Tatt av Babylon i 582-581
- ▶ Moab: Tatt av Assyria i 715

ISRAELS SYND (2:6-12)

- ▶ korrupsjon (v. 6)
- ▶ undertrykking av fattige (v. 6-7),
- ▶ seksuell umoral (v. 7)
- ▶ de beholdt pantsatte klær (v. 8, 2 Mos 22,26-27; 5 Mos 24,12-13)
- ▶ utakknemlighet overfor Gud (v. 9-12)
- ▶ Dette vanhelliget Guds navn (v. 7) fordi de var Guds folk og skulle i stedet representere ham i verden.

FunnyChill.com

thelaughterfile.eu

4:1-3

- ▶ Basan: "gjøfe fra Basan" (Esek 39:18)
- ▶ "slept bort med haker og ... med fiskekroker":
 - ▶ *Derfor lot Herren assyrerkongens hærførere komme mot dem. De fanget Manasse med kroker, bandt ham med bronselenker og førte ham til Babel. (2 Kr 33:11)*
 - ▶ *Med nesekroker førte de den til Egypt. (Esek 19:4)*
 - ▶ *Med nesekroker fikk de den i bur og førte den til kongen i Babel. (Esek 19:9)*
- ▶ "drives bort til Hermon": den nordlige grensen (Jos 12:1)

AMOS 4

MOSELOVEN

v. 6: lite brød

Når jeg bryter i stykker brødstaven for dere, skal ti kvinner steke brød i en og samme ovn. De skal gi dere brødet etter vekt, og dere skal spise, men ikke bli mette. (3 Mos 26,26)

v. 7-8: ikke regn

Himmelen over hodet ditt skal bli til bronse og jorden under deg til jern. Herren skal forvandle regnet over landet ditt til sand og støv. (5 Mos 28:23-24)

v. 9: kornsot og svartrust

Herren skal slå deg med tæring og betennelse, med frysninger og feber, med tørke, kornsot og svartrust... (5 Mos 28:22)

v. 9: gresshopper spiser opp avlingen

Mye korn skal du så i åkeren, men lite får du høste inn, for gresshoppene eter det opp. (5 Mos 28:38)

v. 10: pest som mot Egypt

Herren skal slå deg med Egypts verkebyller, med byller, skabb og skurv som ikke kan helbredes. (5 Mos 28:27)

v. 10: sverd

Jeg sender mot dere et sverd som hevner paktsbruddet. (3 Mos 26:25)

KAP 5

- ▶ v. 4: Løsningen: *Søk meg, så skal dere leve!*
- ▶ v. 5-6: *Søk Herren, så skal dere leve!* (- ikke hellige steder eller ritualer som hadde med Gud å gjøre)
- ▶ v. 7: malurt = bitterhet
- ▶ v. 14: *Søk det gode og ikke det onde, så får dere leve!*
- ▶ v. 15: Likevel bare så vidt de kan reddes

GUD HATER "RELIGIØSITET"

- ▶ De gjorde de riktige religiøse tingene, men Gud vil heller ha rettferdighet.
- ▶ Festene, ofringene, lovsangene... Gud synes alt er like grusomt når det er hykleri.
- ▶ Ofringene skulle være en naturlig følge av troen, for å vite hvordan synd skulle gjøres opp. De er verdiløse uten tro.

Jeg orker ikke de religiøse møtene deres. Jeg er møkklei av konferansene og stevnene deres. Jeg vil ikke ha noen ting å gjøre med religionsprosjektene deres, de oppstyltede slagordene og målene deres. Jeg blir kvalm av pengeinnsamlingstaktikken deres, PR'en og image-formingen deres. Jeg har fått nok av den bråkete ego-musikken deres. Når var sist gang dere sang til meg? Vet dere hva jeg vil ha? Jeg vil ha rettferdighet - sjøer og elver av det. Det er det jeg vil ha. Det er alt jeg vil ha.

The Message

Ve de som lever i luksus og forventer at alle andre skal tjene dem! Ve de som lever kun for i dag, likegyldige om andres skjebne! Ve alle playboys og playgirls, de som tror at livet er en fest som holdes bare for dem! Ve de som er avhengige av å føle seg bra - et liv uten smerte! De som er besatt av å se bra ut - et liv uten rynker! De kunne ikke brydd seg mindre om at landet deres faller i ruiner.

The Message

5 SYNER (7:1 - 9:10)

- ▶ 7:1-3: Syn nr. 1 - En gresshoppesverm
- ▶ 7:4-6: Syn nr. 2 - En ødeleggende ild
 - ▶ Det hadde vært ute med dem uten Guds nåde og profetene?
 - ▶ Gud vil ikke straffe hele folket?
- ▶ 7:7-9: Syn nr. 3 - Et blylodd
 - ▶ Viser at folket ikke holder Guds standard og dommen må komme.

5 SYNER (7:1 - 9:10)

- ▶ Kap 8: Syn nr 4 - En kurv med moden frukt
- ▶ Ordspill: moden frukt/sommerfrukt = qayitz, ende = qetz.
- ▶ De har syndet seg modne for dommen.
- ▶ 8:9 - Mørke er ofte forbundet med dommens dag.
Solformørkelse i 763 f.Kr.

5 SYNER (7:1 - 9:10)

- ▶ 9:1-10: Syn nr 5 - Herren står ved alteret
- ▶ 9:7 - Gud bryr seg også om andre folkeslag i GT:
 - ▶ Israel sammenlignes med Etiopia, Filistia og Syria, og de er ikke mer spesielle enn disse andre nasjonene.
 - ▶ Slik Israel ble en nasjon da de kom ut av Egypt, på samme måte kom filistrene fra Kaftor (Kreta) og syrerne fra Kir.
 - ▶ Israel blåste i Gud, og dermed er ikke utgangen fra Egypt mer spesiell enn andre nasjoners vandringer.

9,11-15: GJENOPPRETTELSE

- ▶ Historisk/fysisk: Hva er den første oppfyllelsen som passer?
- ▶ Messiansk/åndelig: Oppfylt av Jesus
- ▶ “Dobbel oppfyllelse”?
 - ▶ Mye trekkes i tvil hvis en profeti kan oppfylles flere ganger (Messias, Jesu gjenkomst osv.)
 - ▶ En historisk + en messiansk: ok (fordi Jesus oppfyller hele GT)

9,11-15: GJENOPPRETTELSE

- ▶ *Davids falne hytte:* Gjelder mer enn nordriket. En større gjenopprettelse av det forente riket. Er det ment historisk eller messiansk?
- ▶ *Edom:*
 - ▶ Israels grenser skal utvides til å inkludere Edom?
 - ▶ Bare David klarte å underlegge seg Edom (1:11). Et symbol på alle fiendene som den messianske David skulle overvinne? (Jes 63,1-6)
- ▶ *alle folkeslag som navnet mitt er nevnt over:*
 - ▶ Israel skal styre over alle folkeslag? (2 Sam 12,28: Guds navn ble nevnt over erobrede byer)
 - ▶ Hedningene skal få bli en del av Guds folk gjennom den messianske David

9,11-15: GJENOPPRETTELSE

- ▶ V. 11-12 siteres i Apg 15:16-17 og ender diskusjonen.
- ▶ Ofte i GT: Tanken om at i endetiden vil hedningene strømme til Gud. De innser at det skjer på en annen måte enn de hadde trodd.
- ▶ Nordriket kom aldri tilbake fra eksil, men ble blandet med hedningene de ble spredt blant. De gjenoppstod som hedninger som ble en del av Guds rike gjennom Jesus.
- ▶ Sitater fra Hosea brukes også om hedningenes frelse i Rom 9,25-26 og 1 Pet 2,10.

9,11-15: GJENOPPRETTELSE

- ▶ 9:13-15: Fortsatt messiansk, eller en fysisk oppfyllelse?
- ▶ Historisk:
 - ▶ Israel har gjort landet fruktbart igjen i nyere tid.
 - ▶ v. 14: *Jeg fører tilbake de bortførte fangene* (BGO, NIV) er jøder (av de 10 nordligste stammene?) som kommer til Israel i moderne tid.
 - ▶ De skal aldri mer rykkes opp av fysiske Israel
 - ▶ En historisk hendelse som skal skje etter at Jesus kom (v. 11-12)

9,11-15: GJENOPPRETTELSE

▶ Messiansk:

- ▶ Selv om ikke vann nevnes, så er det nødvendig for at dette skal bli en virkelighet. og Jesus er 'endetidselvene' fra Esek 47 og Sak 14,8 (Joh 7,37-39).
- ▶ En reversering av 1 Mos 3, et bilde på den nye jord når skaperverket er forløst (Rom 8, 20-22).
- ▶ v. 14: Det gjenforente riket i Messias
- ▶ v. 15: Landet som et bildet på frelsen, som i Hebreerne.

TIDLØSE SANNHETER/SPØRSMÅL

1. Går vi i kirka og lovsynger og ber og leser i Bibelen, men bryr oss ikke stort om sosial urettferdighet?
2. Kanskje vi ikke undertrykker fattige direkte, men gjør vi det indirekte bare ved å følge strømmen i den vestlige verden?
3. Hvis Gud har drevet og flyttet på folk i historien, står han da bak flyktningestrømmen i våre dager? Hva betyr det i såfall for oss?
4. Tillater vi at andre taler sannhet inn i våre liv, eller blir vi fornærmet? (Kol 3,16)